

DIGITALISERINGENS INVERKAN PÅ FÖRSKOLAN

– HUR SER FÖRSKOLLÄRARE PÅ DIGITALA
VERKTYG I UNDERVISNINGEN

Grundnivå
Pedagogiskt arbete

Daniella Bjälldal

2019-FÖRSK-G89

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Förskolläraryrket. Examensarbete I; Att utforska pedagogiskt arbete.

Svensk titel: Digitaliseringens inverkan på förskolan –Hur ser förskollärare på digitala verktyg i undervisningen

Engelsk titel: The effect of digitization on preschool –How do preschool teachers look at digital tools in teaching

Utgivningsår: 2019

Författare: Daniella Bjälldal

Handledare: Jakob Billmayer

Examinator: Susanne Björkdahl

Nyckelord: digitala verktyg, förskolan, IKT, utmaningar

Sammanfattning

Inledning Under de senaste åren har digitaliseringen fått alltmer plats i samhället och idag är digitala verktyg och IKT en del av vår vardag. I samband med digitaliseringen har läroplan för förskolan reviderats. Den 1 Juli 2019 ska förskolan börja arbeta med den senaste revideringen Lpfö 18. Digitala verktyg används i förskolan av både vuxna och barn. Utifrån mina egna erfarenheter vid VFU (verksamhetsförlagd utbildning) och arbete i förskolan har det varit en stor variation av användandet med digitala verktyg i verksamheten. Därför är kunskapsområdet digitala verktyg relevant att undersöka mer om för att få nya perspektiv av den nuvarande verksamheten i förskolan. Därmed kommer den här studien att undersöka vad förskollärare har för förhållningssätt kring digitala verktyg i undervisningen.

Syfte Syftet med studien är att undersöka vad förskollärare har för förhållningssätt kring digitala verktygs inverkan på undervisningen. För att besvara studiens syfte har följande frågeställningar använts:

1. Hur tänker förskollärare kring den reviderade läroplanen Lpfö 18 och förändringarna kring digital kompetens?
2. Hur tror förskollärare att digitala verktyg kan användas i undervisningen?
3. Vilka utmaningar ser förskollärare i samband med digitala verktyg i undervisningen?

Metod Den metod som ligger till grund i studien är kvalitativ metod och intervjuer. Det är förskollärare som blir intervjuade genom muntliga och datorstödda intervjuer. Vid de datorstödda intervjuerna har informanterna fått information om undersökningen digitalt via epost och skrivit ner sina svar på frågorna i intervjuguiden som dom sedan skickat iväg via epost.

Resultat Sammanfattningsvis gav intervjuerna ett resultat som visar att digitala verktyg används i undervisningen och det verktyget som används mestadels var Ipad. Utifrån resultatet visar det sig att alla informanter har ett positivt förhållningssätt till digitala verktyg. Det framkom också att förskollärarna anser att digital kompetens i Lpfö 18 är relevant att lyfta i och med digitaliseringen i samhället. Vidare i intervjuerna beskrivs hur förskollärare tror att digitala verktyg kan användas i undervisningen. Det är att verktygen kan fånga barns intresse men behöver användas med ett pedagogiskt syfte. Det framkom också i svaren att barn ska producera och inte konsumera verktygen i förskolan. Avslutningsvis visar resultatet att informanterna ser utmaningar med digitala verktyg i undervisningen. Där beskrivs bland annat att mer personal och ekonomi hade gett fler möjligheter med verktygen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	1
Syfte	2
Frågeställningar	2
I undersökningen har följande tre frågeställningar använts som utgångspunkt för att besvara studiens syfte. ..	2
BAKGRUND.....	3
Olika digitala verktyg i förskoleverksamheten	3
Digitala verktyg och läroplanen	4
Digitala verktyg i relation till undervisning	4
Utmaningar med digitala verktyg	5
Teoretisk ram	6
Fenomenologi.....	6
Foucaults maktbegrepp.....	7
METOD.....	8
Val av metod	8
Urval.....	8
Genomförande	9
God forskningsed	10
Individskyddskrav	10
Trovärdighet	11
Validitet.....	11
Reliabilitet	11
Analys och bearbetning av datamaterialet	12
RESULTAT	13
Digitala verktyg i förskoleverksamheten.....	13
Förskollärares förhållningssätt kring digitala verktyg.....	14
Läroplanen och digital kompetens.....	15
Digitala verktyg i relation till undervisning	16
Utmaningar med digitala verktyg	17
Sammanfattning av resultatet	18
DISKUSSION	19
Resultatdiskussion.....	19
Hur tänker förskollärare kring den reviderade läroplanen Lpfö 18 och förändringarna kring digital kompetens?.....	19
Hur tror förskollärare att digitala verktyg kan användas i undervisningen?.....	20
Vilka utmaningar ser förskollärare i samband med digitala verktyg i undervisningen?.....	20
Resultat i relation till Foucaults maktbegrepp.....	21
Slutsats	22
Didaktiska konsekvenser	23

REFERENSER

BILAGOR

INLEDNING

I dagens samhälle är digitala verktyg ett vardagligt inslag i människors liv. Sönnerås (2017, ss. 7-9) tar upp att dagens barn är födda i ett digitaliserat samhälle och därmed är det självklart för dem att digitala verktyg finns och används i vardagen. Därför behöver barn få jämlika möjligheter att tidigt väcka ett intresse för digital kompetens och olika verktyg för att sedan kunna bygga vidare på sina kunskaper. Som förskollärare finns ett ansvar att förhålla sig till den digitala tekniken i verksamheten oavsett om de anser sig ha tillräckligt med kompetens kring ämnet. Förskolan behöver möta upp samhället och anpassa sig efter dess digitaliserade förändringar och kompetenser.

Otterborn, Schönborn & Hultén (2018, ss. 1-2) tar upp att i samband med att samhället blir alltmer digitaliserat har också användningen och tillgängligheten av digitala verktyg i förskolan ökat. Både pedagoger och barn samt även de yngsta barnen i förskolan använder internet och digitala verktyg i verksamheten. Bourbour, Vigmo & Pramling Samuelsson (2014, ss. 100-101) belyser att Informations- och kommunikationsteknik fångar barns uppmärksamhet och därmed kan det användas för att berika lärmiljöerna i förskolan och för att motivera barn att lära sig nya saker.

Vidare diskuterar Carlsson (2010, s.15) att vår vardag består av en medierad symbolmiljö och därmed är det nödvändigt med en ökad mediekunnighet. Därför krävs det en befolkning som är både mediekritisk och mediekunnig i ett demokratiskt samhälle. Utifrån detta resonemang är barn och unga viktiga och därmed vuxna i samhället som till exempel föräldrar och förskollärare. (Skolverket 2018) redogör för att från och med den 1 Juli 2019 ska förskolan arbeta med den reviderade läroplanen för förskolan, Lpfö 18 vilket regeringen beslutat. Därmed har begreppet digital kompetens reviderats och fått en ny beskrivning utifrån en nationell digitaliseringsstrategi som ska gälla för skolväsendet.

Utifrån mina egna erfarenheter vid VFU (verksamhetsförlag utbildning) och arbete i förskolan har det varit en stor variation av användandet med digitala verktyg i verksamheten. Därför är kunskapsområdet digitala verktyg relevant att undersöka mer om för att få nya perspektiv av den nuvarande verksamheten i förskolan. Därmed kommer den här studien att undersöka vad förskollärare har för förhållningssätt kring digitala verktyg i undervisningen. Den här studien är en del i den pågående forskningen kring digitaliseringens inverkan på förskolan. Det innebär att den kan bidra till att pedagoger får användning av studiens resultat i sin egen tillämpning av digitala verktyg i undervisning.

Syfte

Syftet med studien är att undersöka vad förskollärare har för förhållningssätt kring digitala verktygs inverkan på undervisningen.

Frågeställningar

I undersökningen har följande tre frågeställningar använts som utgångspunkt för att besvara studiens syfte.

1. Hur tänker förskollärare kring den reviderade läroplanen Lpfö 18 och förändringarna kring digital kompetens?
2. Hur tror förskollärare att digitala verktyg kan användas i undervisningen?
3. Vilka utmaningar ser förskollärare i samband med digitala verktyg i undervisningen?

BAKGRUND

I detta kapitel presenteras tidigare forskning inom ämnet digitala verktyg samt relevanta begrepp som berörs i undersökningen. Först kommer en presentation av olika digitala verktyg i förskoleverksamheten. Därefter kommer digitala verktyg och läroplanen som följs av ett avsnitt om digitala verktyg i relation till undervisning. Avslutningsvis kommer ett avsnitt om utmaningar med digitala verktyg.

Det finns mycket forskning som pågår kring digitala verktyg vilket visade sig vid sökningen på databasen *primo* där det fanns över 16000 träffar på vetenskapliga artiklar som handlade om digitala verktyg. Därmed har flera avgränsningar gjorts för att välja ut forskning. Val av litteratur i studien berör på något eller flera vis undersökningens syfte och ett källkritiskt förhållningssätt har funnits med vid val av referenser.

Olika digitala verktyg i förskoleverksamheten

Digitala verktyg är ett centralt begrepp och utgångspunkten i denna studie vilket inkluderar alla verktyg i förskoleverksamheten som berör teknikanvändandet. Några verktyg som nämns i undersökningen är Ipad, dator, smartboard, och projektor. Ipad är ett verktyg som har många olika funktioner och används i förskolan som ett digitalt verktyg i verksamheten. Nilsen (2014, ss. 5-6) tar upp att det finns många olika uttryck för Ipad som till exempel kan vara datorplatta, lärplatta, och padda. Den typ av plattor som vanligtvis används i förskolan i Sverige är Ipad. Detta verktyg har många egenskaper som en dator och bland annat gör att användaren kan koppla upp sig på internet, hantera epost, skriva, läsa, använda appar, ta kort, och filma. Detta är också något som Neumann (2018, ss. 239-240) belyser i sin studie att Ipad är mer användbara för yngre barn i förskolan än datorer. De passar bättre att använda eftersom att det går att röra skärmen med fingrarna och att det är ett verktyg som enkelt går att ta med sig vid olika aktiviteter och miljöer.

Smartboard är ett verktyg som finns på många förskolor och om det inte finns brukar istället TV eller projektor med tillhörande duk användas. Smartboard och Ipad verkar ha fått ett ökat intresse som tekniska artefakter i förskolan för att ge möjligheter till barns lärande. Forskning visar att använda smartboard ger barn möjlighet att lära på olika sätt och visar detta på ett abstrakt samt trovärdigt sätt vilket förbättrar den kognitiva utvecklingen. Vidare visar forskningen att förskollärare inte verkar ha kunskap om tekniken som ett pedagogiskt verktyg för att främja barns utveckling. Istället används verktyget för att främst visa eller presentera olika saker i undervisning (Bourbour, Vigmo & Pramling Samuelsson 2014, ss. 100-101).

Ett annat begrepp som tas upp i denna studie är IKT vilket står för informations- och kommunikationsteknik. Forkosh Baruch & Erstad (2018, ss. 378-380) tar upp att forskning visar att IKT har betydelse för att till exempel få barn att utveckla ett mer ordningstänkande. Verktygen Bee-Bot och Blue-Bot tas upp i undersökningen och är robotar som används i förskolan för att barn ska utveckla en förståelse för ordningstänkande och programmering. Denna teknik utvecklar barns erfarenheter och förmåga att lösa problem i ett programmeringsspråk. Vidare diskuterar Forkosh Baruch & Erstad i sin studie att forskning visar att robotteknik kan tillämpas och användas som pedagogiska verktyg och att det är en fördel att börja redan i förskolan. På ett lustfyllt sätt kan barn med till exempel en Blue-Bot konkret öva sina färdigheter i aktiviteter genom att lösa problem samt reflektera över sina handlingar.

Digitala verktyg och läroplanen

Läroplanen är ett utav de styrdokument som förskollärare arbetar utifrån i förskoleverksamheten. Otterborn, Schönborn & Hultén (2018, ss. 3-4) tar upp att dagens digitaliserade samhälle bidrar med komplexa krav som innebär nya utformningar av förskolans läroplan. I Sverige har teknik fått mer betoning i utbildningssystemet och förskolans läroplan sedan 2010. Det nya förslaget till den reviderade läroplanen Lpfö 18 som träder i kraft den 1 Juli 2019 innebär att digitala verktyg är hänvisade till ett eget övergripande mål. Vilket är att barn ska få möjlighet att lära sig använda verktygen och utveckla digital kompetens. Innan revideringen var digitala verktyg kopplade till vetenskap och teknik. Därmed förväntas förskollärare att öka sin planering och användning av digitala verktyg i verksamheten och då även till exempel ämnen inom teknik. Enligt Lindahl och Folkesson (2012, ss. 422-423) finns det fortfarande en osäkerhet i förskolans praktik kring digitala verktyg och barn trots fördelarna från forskning. Läroplanen och förskolans normer kan skapa konflikter i praktiken. I deras studie lyfts att attityder och normer i förskolans verksamhet kan användas som motivation för eller emot att tillämpa IKT i undervisningen.

I takt med att digitaliseringen tar alltmer plats i samhällen världen över behöver tekniken tillämpas i tidig barndomsutbildning. Forkosh Baruch & Erstad (2018, ss. 385-386) belyser att forskning drar slutsatsen att den globala politiken bör lyfta digital teknik och vidareutveckla dess erfarenheter inom skolväsendet. Anledningen är att digital teknik kan ge dagens barn möjligheten att bredda deras förmågor genom kreativa och kommunikativa färdigheter skapa en gränslös global kultur. Inom förskolan har medierad erfarenhet av teknik värdefulla konsekvenser för barn. Det innebär att kompetenser och erfarenheter som utvecklas i bland annat förskolan före det formella lärandet är senare användbara i skolan.

Digitala verktyg i relation till undervisning

Dagens barn växer upp i ett digitaliserat samhälle och i förskolan tillämpar förskollärare digitala verktyg i sin undervisning. Bourbour, Vigmo & Pramling Samuelsson (2014, s. 103) tar upp att användandet av digitala verktyg i förskolan ger en bredare undervisning och kan användas för att berika barns inläring. Till exempel kan en smartboard vara ett digitalt verktyg där barn och förskollärare kan samarbeta med varandra, stödja och utveckla sina förståelser. Därmed får förskollärare och barn möjlighet att socialt och med handling diskutera olika ämnen ur flera perspektiv. Lee och Tu (2016, ss. 239-240) tar upp att tidig barndomsutbildning bör fortsätta att tillämpa digital teknik och olika verktyg för att främja barns lärande i undervisning. Neumann (2018, ss. 239-240) tar upp att barn använder Ipad och olika appar till många aktiviteter som är både underhållande och pedagogiska. Enligt detta resonemang diskuterar Jernes, Alvestad & Sinnerud (2010, s. 117-118) vidare att forskning visar att barn får en ökad kunskap och trygghet tillsammans med vuxna som har kompetens av att använda digitala verktyg. Därmed kan förskollärares kompetens och pedagogiska färdigheter främja barns lärande vid användandet av verktygen.

Vidare belyser Skantz Åberg, Lantz-Andresson & Pramling (2014, s. 1585) att forskning visar att engagerade förskollärare som är delaktiga vid aktiviteter som berör digitala verktyg är värdefullt för att främja barns språkutveckling och lära sig hantera verktygen. Jernes, Alvestad & Sinnerud (2010, ss. 127-128) tar upp i sitt resultat av sin studie att förskollärare ser möjligheter för barns framtida lärande att i förskolan utveckla digital kompetens och att använda digitala verktyg vid olika aktiviteter. Framförallt skulle det främja barns lärande att ha dessa kunskaper när dom börjar i skolan. Det framkom även i deras resultat att det var värdefullt för förskollärare att vid undervisning med digitala verktyg att ha kompetens och ha

ett pedagogiskt syfte vid användandet. Detta för att i efterhand kunna ha ett kritiskt tänkande med tillämpning av digitala verktyg i undervisningen och möjlighet att utvecklas i sin yrkesroll.

Det finns mycket forskning inom ämnesområdet digitala verktyg och pedagogik men teknikutvecklingen går snabbare än forskningen. Otterborn, Schönborn & Hultén (2018, ss. 2-3) belyser att digitala verktyg har under de senaste decennierna varit ett aktuellt ämne. Det finns forskning inom ämnet men behövs mer arbete som undersöker effekterna och påverkan på tillämpningen av digitala verktyg i förskolan. Jernes, Alvestad & Sinnerud (2010, s. 115) tar upp i sin studie att barn omges av digitala verktyg alltmer idag än tidigare i sin vardag. Det finns ett ökat krav på att verksamheten ska hålla en god kvalitet i förskolan. Därför är kunskapsområdet digitala verktyg relevant att undersöka för att få fram fler sidor av den nuvarande verksamheten. Palmér (2015, ss. 367-368) redogör i sin studie för att forskning visar att vid användandet av digitala verktyg och oavsett vilket har förskollärare en central roll i att synliggöra lärandet.

Utmaningar med digitala verktyg

Enligt Skantz Åberg, Lantz-Andresson & Pramling (2014, ss. 1583-1584) är det en utmaning för förskolan att digitala verktyg används alltmer i samband med vårt digitaliserade samhälle. Eftersom att det innebär nya sätt för förskollärare att till exempel lära sig att använda digitalt berättande samt skapa digitaliserade böcker och instruktioner. Det är delade åsikter i politiken samt media hur dessa nya metoder påverkar barns förmåga att lära sig att skriva och läsa. Ändå ökar tillämpningen av digitala verktyg i svenska förskolor med ett tydligt budskap från myndigheter att barn ska få använda digitala verktyg. Därmed ökar kravet att verktygen ska användas och barn ska ha möjlighet att bli introducerade för dem och för att främja deras litteracitetsutveckling. Lindahl och Folkesson (2012, ss. 422-423) tar upp att det finns delade åsikter kring digitaliseringen och den motiverande forskningen kring ämnet har visat positiva effekter av barns utveckling och lärande vilket går att koppla till utbildningssystemet. Trots detta finns också ett bekymmer att digitala verktyg kommer ge negativ påverkan på barns sociala färdigheter och motoriska utvecklingen som till exempel att barn skulle bli stillasittande själva framför en skärm.

Forskning visar både för och nackdelar med att tillämpa digitala verktyg i förskolans verksamhet. Otterborn, Schönborn & Hultén (2018, ss. 2-3) lyfter att forskning visar att i Sverige ökar användandet av Ipad i förskolans verksamhet. Det finns både fördelar och begränsningar med användandet av Ipad i olika aktiviteter. Till exempel visar forskning att förskollärare är viktiga för att engagera barn i användandet av Ipad för lärandet. Förskollärare kan ha olika syften vid en viss programvara som appar. Därmed har olika appar och deras design ett avgörande för hur förskollärare agerar under socialt medierade aktiviteter med Ipad som verktyg. Fördelarna med Ipad aktiviteter som forskningen tar upp är att verktyget ger barn en övertygande multimodal kommunikation vilket innebär att det sker en kommunikation i samband med olika symboler som text och bild samt vid beröring av skärmen. Ipad kan också till exempel kombineras med lek för att främja barns lärande inom specifika ämnen och att för att få digitala färdigheter. Vidare diskuterar Otterborn, Schönborn & Hultén i sin studie att forskning tar upp att det till exempel inte alltid är ett positivt samband mellan barns lärande och Ipad aktiviteter som visar sig. Sambandet mellan användandet av information- och kommunikationsverktyg och matematik, läsförmågan samt vetenskap har visat en begränsning utifrån PISA-fyndet från Sverige. En anledning som verkar ligga bakom resultatet är att kommunikationen är uppdelad som sker via Ipad.

Det kommer ständigt ny teknik och teknikutvecklingen går fort och det verkar inte som att den kommer att stanna upp. Ihmeideh och Al-Maadadi (2018, s. 66) tar upp att användningen och tillämpningen av digitala verktyg har ökat och är viktigt för utbildningssystemet. Vilket blir tydligt med läroplanen, dagliga rutiner och miljön i verksamheten. Anledningen är att förskollärare ska kunna använda verktygen och tekniken på ett lämpligt sätt. Enligt detta resonemang diskuterar Yavuz Konokman och Yanpar Yelken (2016, ss. 2143-2144) vidare att förskollärares negativa attityder blir ett hinder och påverkar deras förmåga att tillämpa digitala verktyg i sin undervisning. Bourbour, Vigmo & Pramling Samuelsson (2014, ss. 116-117) tar upp att inom förskolan i Sverige verkar det vara en utmaning att sammanslå lärande och lek i en fungerande balans där ett målorienterat lärande integrerar barns idéer, perspektiv och initiativ. För att nå detta mål kan digitala verktyg underlätta och då behövs kompetenta förskollärare som har både pedagogiska färdigheter och kunskap av att använda verktygen. Enligt detta resonemang diskuterar Otterborn, Schönborn & Hultén (2018, ss. 3-4) vidare kring att forskning visar att användningen av digitala verktyg har ökat i undervisningen i samband med att tillgängligheten av information- och kommunikationsteknik har blivit mer tillgängligt i verksamheten. I deras studie lyfts att forskning visar också att förskollärare anser sig vara i behov av mer professionell innehållskunskap om digitala verktyg. De belyser även utmaningen med hur IKT ska användas i undervisningen som ett pedagogiskt verktyg.

Teoretisk ram

I detta kapitel presenteras först fenomenologi som ligger till grund i undersökningens analys av data. Där används detta teoretiska perspektiv vid analysen och bearbetning av datamaterialet. Därefter presenteras Foucaults maktbegrepp som är utgångspunkt vid analysen genom en maktanalys och denna presenteras senare i resultat diskussion. Dessa två teorier har valts i undersökningen för att besvara studiens syfte som är att undersöka vad förskollärare har för förhållningsätt kring digitala verktyg i undervisningen.

Fenomenologi

I undersökningen är det vetenskapsteori fenomenologi som används i analysen och är utgångspunkt för att analysera datamaterialet i studien. Christoffersen och Johannessen (2015, s. 24) tar upp att utifrån vilket teoretiskt perspektiv som har valts vid en undersökning kommer det spegla vilka sidor som visas av fenomenet. Enligt Brinkkjaer och Høyen (2013, s. 59) är fenomenologi en vetenskapsteoretisk riktning inom kvalitativa forskningsperspektiv och står i motsättning till positivismen som hör till kvantitativ vetenskapsteori.

Fenomenologi har valts på grund av att det passade att ha ett öppet synsätt vid intervjuerna och analysen. Därmed är det relevant att utgå ifrån eftersom att syftet är att undersöka vad förskollärare har för förhållningsätt kring digitala verktygs inverkan i undervisningen. Brinkkjaer och Høyen (2013, ss. 70-73) redogör för kraven vid värdering utifrån ett fenomenologiskt perspektiv. I processen ska forskaren från start ha ett fördomsfritt och öppet synsätt oavsett tidigare erfarenheter. Det kan behövas övning för att kunna beskriva bara det som sker och inte lägga värdering i det samt se fenomenet ur många perspektiv. I nästa steg vid reflektion av data ska forskaren värdera relationen mellan sig själv och fenomenet för att skapa en helhet. Christoffersen och Johannessen (2015, s. 113) belyser är att använda fenomenologi i en kvalitativ undersökning innebär att målet är att få insikt i andras vardag och få förståelse för den. Den som undersöker ska sträva efter att förstå meningen hos det specifika fenomen som studeras med de intervjuade människornas ögon. Därmed ska tolkningen som sker av vad någon har sagt ske i relation till sammanhanget där det

förekommer. I ett annat sammanhang eller annan kontext kan begreppet betyda något helt annat.

Foucaults maktbegrepp

I undersökningen används Foucaults maktbegrepp vid analysen eftersom att syftet med studien är att undersöka vad förskollärare har för förhållningsätt kring digitala verktygs inverkan i undervisningen. För att besvara studiens syfte används frågeställningen ”Hur tänker förskollärare kring den reviderade läroplanen Lpfö 18 och förändringarna kring digital kompetens?”. Genom att besvara frågeställningen ur en maktanalys kommer Foucaults maktbegrepp synliggöra vilka effekter digitaliseringen har fått för undervisningen i förskoleverksamheten. Denna maktanalys presenteras sedan i resultatdiskussionen. Maktbegreppen som är utgångspunkt i maktanalysen är makttekniker i den disciplinära maktutövningen som är normens system, pastoral makt och kunskap och makt.

Makt är ett begrepp som finns i många olika kontexter och Månson (2015, ss. 358-359) redogör för Foucaults perspektiv av makt i ett utav straffsystemen som är normens system. Makt finns överallt i samhället och det är normens system som synliggörs i det kollektiva samhället. Ett exempel på denna form av disciplinära makt kan vara att förskollärare observerar barn vid inläringen i undervisning och tillämpar därmed en så kallad systembunden övervakning. Det innebär att en auktoritär norm finns i förskoleverksamheten och i den utmärker sig vissa personer för att gå utanför det normala eller passar in utefter sina handlingar. Månson diskuterar vidare att Foucault belyser att denna disciplinära makt är produktiv. Det innebär att oavsett vilken kontext den finns inom är målet att forma olika personer som kan utvecklas, användas eller omvandlas.

Den pastorala makten visar sig i olika professioners handlingar som hör till välfärdssamhället. Nilsson (2008, ss. 146-147) tar upp att en utav Foucaults makttekniker benämns som ”pastoral makt” och är en individualiserande maktform. Från början uppkom begreppet från en andlig form av makt ifrån medeltida kloster och finns idag kvar i det moderna samhället i förändrad form. Innebörden av pastoral makt har ändrats från att utövas av präster i andlig form till att handla om välbefinnande, trygghet och hälsa istället. Några exempel på samhällsgemenskaper i det moderna samhället som företräder den pastorala makten idag är psykologer, lärare, och läkare med flera. Dessa professioner är starkt förbundna med välfärdsstaten och hit hör också politiker. Kännetecken på hur pastoral makt arbetar i sin profession är att de fokuserar på omsorgen om medlemmarna. De arbetar för att styra utifrån tanken ”folkets bästa” samt med vårdande, stödjande och hjälpande tekniker.

Enligt Foucault (2017, s. 20) är maktbegrepp inte till för att avgöra vem som har makt eller vilka olika individuella makthavare som finns utan hur maktens effekter påverkar de underordnade. Vidare diskuterar Nilsson (2008, ss. 84-86) att Foucault lägger tonvikten på att kunskap ger makt men aldrig tvärt om. Därmed är makt och kunskap förbundna med varandra och oskiljaktiga inom alla maktrelationer mellan människor och dess sociala effekter. Den personen som är i underläge i en situation kan vara överlägsen i en annan och det innebär att båda förutsätter varandra och är beroende. Makt är dynamisk och styrkeförhållandena kan alltid förändras och kan ske i alla olika kontexter. För att få fram den exakta relationen i en analys behöver den studeras empiriskt. I denna studie kommer Foucaults maktbegrepp att användas i en maktanalys för att synliggöra vilka effekter digitaliseringen har fått för undervisningen i förskoleverksamheten.

METOD

I detta kapitel presenteras alla delar som berör metod från undersökningens början till datainsamling. Först kommer val av metod och urval därefter presenteras genomförande av undersökningen. Sedan kommer god forskningssed och individskyddskrav som följs av trovärdigheten i studien som presenteras genom validitet och reliabilitet. Avslutningsvis presenteras analys och bearbetning av datamaterialet.

Val av metod

Den metod som ligger till grund för undersökningen är intervjuer och har valts utifrån studiens syfte som är att undersöka vad förskollärare har för förhållningssätt kring digitala verktygs inverkan på undervisningen. Christoffersen och Johannessen (2015, s. 83) tar upp att intervjuer används för att förstå eller beskriva något och detta görs genom samtal. Det är ett strukturerat samtal som utgörs av rollfördelningen intervjuare och informant. Att använda intervjuer som metod är något som Trost (2010, ss. 25, 54) också tar upp och det är att intervjuer kan ge innehållsrika och komplexa svar utifrån enkla frågor. Däremot är det en skillnad mellan ett samtal som är vid en intervju och ett privat samtal. Vid en intervju ska det mestadels vara informanten som pratar och intervjuaren ska undvika att prata om sina egna erfarenheter och åsikter då det är informanten som är i centrum.

I undersökningen har både muntliga och datorstödda intervjuer använts för att få möjlighet till att samla in data. Intervjun är semistrukturerad och det innebär att samtalet utgår ifrån en intervjuguide (se bilaga 3) som innehåller frågor om ämnesområden som jag ville belysa och få svar på. Anledningen är att informanter som valt att göra en datorstödd intervju skulle ha konkreta frågor att utgå ifrån vid sitt skrivande. Det var också för att underlätta vid jämförelse av alla intervjusvaren vid analysen. Kvale och Brinkman (2014, ss.190-191) redogör för att intervjuer i andra former än ansikte mot ansikte har börjat användas mera i och med digitaliseringen. Till exempel görs intervjuer genom internet, datorn och telefonen och förutom att göra en telefonintervju finns det två olika typer av datorstödda intervjuer. Dessa är att skicka epost eller göra chattintervjuer som då förmedlas genom internet och någon av de virtuella gemenskaper som finns. I undersökningen har informanterna skickat epost där dom skrivit ner sina svar på frågorna som står i intervjuguiden. Kvale och Brinkman diskuterar vidare att fördelarna med datorstödda intervjuer är att det skapar möjligheter att intervjua personer som exempelvis inte kan träffas personligen eller är geografiskt avlägsna. Under intervjun fungerar texten som ett medium mellan informanten och personen som intervjuar och blir deras uttryckssätt. Det innebär att texten sedan är redo för analys fortare än vid muntlig intervju som behöver tid för transkribering.

Urval

I undersökningen är det sju förskollärare från olika förskolor som står för urvalet i studien. Valet av informanter i undersökningen är förskollärare eftersom det är de som har ansvar för undervisningen i verksamheten. För att få fram ett urval har jag skickat ut information och kontaktat flera förskollärare via epost och telefon som arbetar på olika förskolor både kommunalt och privat med olika pedagogiska inriktningar i två kommuner. Informationsbrev som skickats ut finns som bilaga i slutet av examensarbetet (se bilaga 1).

Informanterna har arbetat olika länge som förskollärare vilket är mellan ett till tjugosju år och alla har olika ålder på sina barngrupper. Förskollärarna har själva valt att delta i undersökningen och blir därmed ett representativt urval av gruppen förskollärare. Dalen

(2015, s. 58) tar upp att genomföra intervjuer och tolka samt transkribera materialet tar tid och därför kan antalet informanter inte vara för stort i undersökningen. Därmed är val av informanter vid intervjuer viktigt för att veta vem som ska väljas ut och hur många som ska ingå i undersökningen. Det intervjuematerial som samlas in behöver också vara tillräckligt med underlag för analys och ha en kvalitet.

Genomförande

Efter att ha gjort ett syfte med undersökningen gjorde jag en intervjuguide med tillhörande informationsbrev och samtyckeskrav (se bilaga 1 och 2). Redan vid start av undersökningen bestämdes att det skulle finnas två olika alternativ att genomföra intervjun på för att få möjlighet till data. För att få fram bra intervjufrågor och framförallt formulera givande frågor i intervjuguiden avsattes tid. Förutom att skriva om frågorna flera gånger läste jag litteratur och valde ut varje fråga för att kunna koppla till olika områden som handlade om mitt syfte. I och med att datorstödda intervjuer var ett alternativ i undersökningen skulle frågorna inte gå att ändra i efterhand och därmed var det viktigt att frågorna blev bra innan de skickades ut.

För att hitta informanter att intervjua började jag kontakta förskollärare via epost på internet och skickade samt lämnade ut information om undersökningen och dess syfte till förskolor. Då det var få intresserade deltagare i början av min undersökning började jag även att ringa runt till förskolor och muntligt fråga efter förskollärare som skulle vilja delta i studien. Kontakten har skett via telefon och epost i undersökningen. Vid de muntliga intervjuerna har både telefon och epost använts vid överrensstämmelse om vart och när intervjun ska äga rum. Val av plats har skett i samråd mellan mig och informanten där jag i första hand gav den som skulle bli intervjuad möjlighet att välja plats. Anledningen var att informanten skulle känna sig bekväm i miljön där intervjun skulle äga rum. Alla deltagare hade själva förslag på vart vi skulle vara. Två utav de tre intervjuerna var på informanternas förskolor och den första var på ett bibliotek.

Informanterna fick själva välja om de ville genomföra en datorstödd intervju eller en muntlig. I undersökningen var fyra intervjuer datorstödda och dom andra tre var muntliga intervjuer som var cirka tjugo minuter långa. De datorstödda intervjuerna skickades in till min epost när informanten hade svarat på sina frågor samt bifogad underskrift av samtyckesblanketten. Eftersom att de datorstödda intervjuerna redan var i skrift behövdes de inte transkriberas utan jag läste igenom svaren på frågorna för att sedan tacka informanterna för deras deltagande i undersökningen.

Vid start av den muntliga intervjun fick deltagarna skriva under samtyckesblanketten efter att ha läst om sina rättigheter samt fått de muntligt berättat för sig. Därefter frågade jag informanten om jag fick spela in samtalet. Alla informanter gav sitt godkännande till att bli inspelade under intervjun och samtalet spelades in med medhavd Ipad där jag använde en app som heter diktafon. Appen fungerar precis som en vanlig diktafon och betyder att det är endast ljudet som spelas in. Ipaden som användes hade inget internetanslutning eller anslutning till icloud vilket innebär att ljudinspelningen inte sparas i något minne eller går att dela till obehöriga. Ljudinspelningen transkriberades därefter och skrevs ner i skrivform istället för talspråket som var på inspelningen. Jag tog även bort utfyllnadsord som till exempel ”så”, ”typ” och ”eh”. Under samtalets gång var jag medveten om informantens kroppsspråk och om deltagaren visade något tecken eller verkade vara obekvämt i situationen.

God forskningsed

Redan från start vid en undersökning ska forskaren förhålla sig till ett etiskt förhållningssätt och god forskningsed. Enligt Löfdahl, Hjalmarsson & Franzén (2014, s. 32) handlar god forskningsed om regler att förhålla sig till och ett etiskt förhållningssätt under hela forskningsprocessen. I sökandet efter passande informanter i studien skickades information ut till förskollärare om undersökningens syfte. I informationen som alla informanter fick vid intressefrågan fanns informationsbrev, samtyckesblankett och information om behandlingen av personuppgifter. Där fanns informantens rättigheter med och de fyra individskyddskraven som sammanfattar de forskningsetiska principerna vid forskning. Alla informanter i undersökningen har fått läsa informationsbrev, samtyckeskrav och intervjuguide innan sitt deltagande i studien.

Individskyddskrav

Christoffersen och Johannessen (2015, ss. 45-46) redogör för att det finns fyra individskyddskrav som sammanfattar de forskningsetiska principerna som forskare måste ta hänsyn till i sin undersökning oavsett metod. Syftet är att skydda individen och forskaren ska respektera deltagares privatliv under hela processen. Sammanfattningen av de fyra individskyddskraven är nyttjandekravet som innebär att alla uppgifter som samlas in från deltagare bara ska användas som underlag för forskningsändamål. Konfidentialitetskravet innebär att alla uppgifter om deltagare i en undersökning skall förvaras på ett säkert sätt från obehöriga. Informationskravet är till för att vid start av en undersökning ska alltid forskaren informera deltagare och andra berörda om undersökningens syfte. Sedan finns samtyckeskravet som innebär att deltagarna ska få information om att de har rätt att bestämma över sitt deltagande och när som helst avbryta.

Vid de muntliga intervjuerna fick alla informanter både skriftlig och muntlig redogörelse för att delta i undersökningen. Alla informanter som deltagit i studien har fått skriva under samtyckesblanketten. Vid de datorstödda intervjuerna fick deltagarna all information skickad till sin epost. Informanterna har sedan skrivit ut samtyckesblanketten och skrivit under den. Därefter har de fotograferat sin underskrift och skickat till min epost förutom en informant. Den informanten skrev istället sin underskrift direkt i dokumentet på datorn och skickade till min epost. Löfdahl, Hjalmarsson & Franzén (2014, ss. 36-37) redogör för att informationskrav och samtyckeskrav är den viktigaste principen inom forskningsetik. Deltagarna i undersökningen ska få information för att kunna ta ställning till sitt deltagande och ge sitt samtycke. Det ska tydliggöras att deltagarna när som helst kan avbryta eftersom deltagandet är frivilligt i en undersökning. Att planera undersökningen är också viktigt vid intervju för att deltagare inte ska känna sig utsatta. Därmed är det en fördel att på förhand ha tänkt igenom sin undersökning och eventuell problematik som kan uppstå.

Alla deltagare har fått information att undersökningen är anonym och att inget namn, ålder, och arbetsplats kommer lämnas ut i studien. Även vid redovisning av data har intervjuerna transkriberats från talspråk till skriftspråk ur etisk synpunkt. Trost (2010, ss. 128-129) redogör för att det är viktigt att bevara konfidentialiteten och deltagares personliga integritet vid resultatet av en studie. I samband med att fingera uppgifter om deltagare eller använda citat behöver forskaren vara uppmärksam och försiktig för att dessa etiska överväganden inte skall brytas. Vid användning av svar från intervjuer bör citat göras om från talspråk till skriftspråk samt skriva om det som skulle kunna avslöja en deltagare som till exempel använder vissa

utfyllnadsord i sina meningar som till exempel ”så” eller ”typ”. Intervjuszvaren ska inte bli förvrängda i omskrivningen och citat som skulle kunna uppfattas som sårande skall inte finnas med.

Trovärdighet

Det finns vissa riktlinjer som forskare bör förhålla sig till vid undersökningar för att få en kvalitet på sin forskning och ett trovärdigt resultat.

Validitet

I början av studien skapades en intervjuguide med intervjufrågor där frågorna bearbetades med omsorg. Detta för att få med ämnesområden som jag ville belysa och få svar på utifrån syftet med studien. Därefter blev intervjuguiden godkänd av min handledare innan den skickades ut till förskolor och förskollärare. Alla informanter har själva valt att delta i undersökningen efter att ha fått information om studiens syfte. Jag har kontaktat förskolor slumpvis i två kommuner genom att skicka ut information via epost eller ringa och fråga efter förskollärare som hade ett intresse av att delta. Anledningen var att få ett representativt urval av gruppen förskollärare och få en hög validitet i studien. Under hela undersökningen har jag utgått ifrån studiens syfte i relation till innehållet och intervjuszvaren presenteras i resultatdelen samt resultatdiskussion. Brinkkjær & Høyen (2013, ss. 100-101, 104) redogör för är att oavsett vilken forskning som genomförs finns det generella vetenskapskriterier att förhålla sig till som forskare. Till exempel behöver pedagogisk forskning och utveckling ha en kvalitet och en god vetenskaplig kunskap för att alla personer som tar del utav den ska kunna förlita sig på den. Konsistens är ett av två begrepp som behöver uppmärksammas och kräver en objektiv syn i undersökningen för att få liknande eller samma resultat vid upprepning. Det andra begreppet är systematik som handlar om processen och innebär att ha en mångfald i sin undersökning. Sedan vid värdering av data i undersökningen behöver forskaren ha med sina egna reflektioner.

Reliabilitet

För att få en tillförlitlighet i sin undersökning och besvara sitt syfte behöver forskaren motivera och planera sina val vilket kräver en medvetenhet. I min forskarroll har jag tänkt igenom undersökningen och haft ett öppet synsätt genom hela studien för att inte värdera data. De muntliga intervjuerna blev inspelade för att jag i efterhand skulle kunna lyssna på intervjun igen och transkribera materialet i skrift språk. Genom att spela in intervjun kunde jag sedan skriva ner exakt vad informanten hade svarat på mina frågor samt utvärdera mig själv som intervjuare. Christoffersen och Johannessen (2015, ss. 21, 22-23) tar upp begreppet reliabilitet som handlar om tillförlitlighet av data vid en undersökning. Det innebär till exempel vilka data som har samlats in och på vilket sätt samt hur exakta undersökningens data är och hur forskaren bearbetat materialet. För att veta om insamlad data i en undersökning är gällande för fenomenet används validitet. Data är representationer av verkligheten och vid validitet ser man på relationen mellan det generella fenomenet och konkret data.

Analys och bearbetning av datamaterialet

De muntliga intervjuerna blev inspelade och efteråt förde jag fältanteckningar om sådant som registrerats vid samtalet. Dalen (2015, ss. 70-71) redogör för att analysprocessen vid en intervju startar redan vid samtalet och därför är det viktigt att vara lyhörd som intervjuare. Dessa iakttagelser om yttre faktorer än själva samtalet är till exempel brus av andra personer utanför rummet, miljön, röstläge, och kroppsspråk. Dessa fältanteckningar som skrivits ner efter intervjun ska också tas med i reflexionen av analysen. Efter intervjuerna lyssnade jag på ljudinspelningen och transkriberade informantens svar och kommenterade tonläge samt brus i bakgrunden. Intervjuerna som var datorstödda behövdes inte transkriberas eftersom de redan var i textform. Texterna från transkriberingen blir fortsättningsvis det material som utgör huvudparten och som används i analysen.

De transkriberade och datorstödda intervjuerna lästes igenom flera gånger för att få fram vad det är som forskollärare tänker och säger om digitala verktyg i undervisningen. För att få bättre översikt av mitt material klipptes alla texterna isär och därefter delades alla delarna in efter olika teman som jag kunde definiera för att komma vidare i analysen. Exempel på olika teman var lärande, utmaningar, digitala verktyg, och läroplanen. Arbetet skedde på ett stort bord för att åskådliggöra alla delar som ett stort schema och underlätta överblicken av materialet. Processen att välja under vilken rubrik varje textdel skulle vara var givande då det fick mig att tänka efter. Att koda materialet gjorde att jag fick en ny syn på hur jag skulle tolka datamaterialet och sätta in i min teoretiska ram. Enligt Trost (2010, ss. 147-148) finns det inga speciella riktlinjer för hur analysen skall gå till vid kvalitativa studier vilket ger en stor frihet och kreativitet vid analys av intervjuer. Däremot är det praktiskt att särskilja olika steg i undersökningen trots att dessa till viss del går samman under arbetets gång. I första steget av arbetet med data är det insamlingen av intervjuer som kommer först och sedan bearbetningen av dessa och därefter analyseras materialet för att till sist tolkas med hjälp av teori.

I analysen har jag utgått ifrån vetenskapsteorin fenomenologi och det är för att det passar studiens syfte. Det innebär att jag har haft ett öppet synsätt vid analysen för att få en förståelse för forskollärarnas vardag. Därmed har jag bara beskrivit det som informanterna har sagt och inte låtit egna erfarenheter eller värderingar ta plats. När jag hade fått en översikt av mitt material gick jag igenom de teman som utmärkte sig genom att göra en maktanalys. Det är Foucaults maktbegrepp som används i maktanalysen för att synliggöra vilka effekter digitaliseringen har fått för undervisningen i förskoleverksamheten. Maktanalysen presenteras sedan i resultatdiskussionen.

RESULTAT

I detta kapitel presenteras fem olika teman utifrån intervjuvaren som tillsammans besvarar studiens syfte och frågeställningar. Dessa teman är:

1. Digitala verktyg i förskoleverksamheten
2. Förskollärares förhållningssätt
3. Läroplanen och digital kompetens
4. Digitala verktyg i relation till undervisning
5. Utmaningar med digitala verktyg i undervisningen

Digitala verktyg i förskoleverksamheten

Analysen visar ett resultat där informanterna beskriver vilka olika digitala verktyg som finns i undervisningen. Alla förskolor hade tillgång till dator och Ipad, där Ipaden var det verktyget som utifrån intervjuvaren användes mestadels på förskolorna.

“Det är Ipad som vi utgår ifrån och sedan har alla avdelningar projektorer också där tanken är att vi ska ha möjlighet att koppla in våra Ipad. Sedan har vi datorer och alla i personalgruppen har en egen Ipad som arbetsverktyg vilket jag tycker är bra och att det är mer tillgängligt att använda verktyget.”

(Förskollärare 6)

Liknande svar uppger en av förskollärarna utifrån deras undervisning men skillnaden är att där prioriteras Ipad mer i deras arbete än övriga digitala verktyg.

“Barngruppen har tillgång till Ipad och det finns Blue-Bot att låna. Sedan använder vi green screen men det mesta som vi gör med digitala verktyg innefattar att vi använder Ipad.”

(Förskollärare 7)

I ett annat svar beskrivs också vad dom har för digitala verktyg i undervisningen. Där framkommer att Ipad används för att till exempel använda olika appar med spel och green-screen som är en app där egna filmer skapas. Qr-koder används för att komma till utvalda webbadresser, texter, och filmer för att upptäcka ny information.

“Vi har Ipad, smartboard, Bee-Bot (programmering), dator, green screen, Qr- bibliotek och makey makey.”

(Förskollärare 2)

Vidare diskuteras att Ipad används för att kopplas in via tv:n för att visa till exempel böcker för en större barngrupp. Ipaden används också till att komma åt andra plattformar via internet som till exempel Ur play för att visa pedagogiska barnprogram och filmer.

“Jag använder Ipad och vi använder även andra plattformar som vi visar på tv som till exempel UR play och vi scanar också in böcker och visar på tvn när vi läser boken för att underlätta för en större barngrupp att se bilderna.”

(Förskollärare 1)

Övriga förskollärare som är 3, 4 och 5 ger också svar som visar att smartboard, projektor, Blue-Bot (programmering), dator och Ipad används i deras undervisning. Det som utmärker sig i deras svar är att förskollärare 5 nämner att dom har förstoringsägg som inte någon av dom andra förskolorna har.

Förskollärares förhållningssätt kring digitala verktyg

Utifrån förskollärarnas förhållningssätt kring digitala verktygs inverkan i undervisningen visade resultatet av intervjuerna att alla förskollärare hade ett positivt förhållningssätt.

”Jag ser digitala verktyg som en tillgång.”

(Förskollärare 1)

”Roligt att arbeta med.”

(Förskollärare 2)

Förutom ett positivt förhållningssätt framkom även från en utav förskollärarna att vi lever i ett digitaliserat samhälle och att barn har nytta av att använda verktygen. Liknande svar gav en annan förskollärare men det som också framkom var att pedagoger behöver lära sig att använda verktygen.

”Jag har bara positiva åsikter kring digitala verktyg och det finns mycket man kan göra med det samt att barnen har nytta av verktygen. Vi börjar komma in i en värld där det används mycket digitalisering.”

(Förskollärare 3)

”Jag tycker att digitala verktyg är viktiga i och med digitaliseringen och tänker att det inte går att undvika därmed behöver vi lära oss.”

(Förskollärare 4)

Förutom att informanterna har ett positivt förhållningssätt visar det sig att vissa personer har ett annat perspektiv kring digitala verktyg. Det framkommer även att förskollärare ofta får lära sig själva att hantera verktygen och tillämpa i undervisning.

”Jag tycker att det är roligt att använda och om det är något som jag inte kan vill jag försöka att lära mig det. Oftast får jag lära mig själv i min yrkesroll och vi pedagoger är ofta självlärda. Jag tycker att det är bra med digitala verktyg och det är det inte alla som tycker men jag tycker det och framförallt att det är roligt och att det går att göra mycket med verktygen.”

(Förskollärare 7)

Det visade sig också att det är spännande med digitala verktyg samt att det kan vara svårt att lära sig hantera nya verktyg.

”Vissa saker som är nya kan vara svåra men jag tycker att det är spännande att lära mig nytt och jag lär mig använda verktygen mer och mer i min vardag både hemma och på jobbet.”

(Förskollärare 5)

Det framkom även att det behövs ett pedagogiskt syfte med verktygen samt en rädsla att använda dem i fel syfte. Avslutningsvis kommer här ett citat som illustrerar detta.

”Jag tycker om att använda digitala verktyg samtidigt som att jag är rädd att det ska användas i fel syfte.”

(Förskollärare 6)

Läroplanen och digital kompetens

I resultatet framkom det utifrån intervjuvärderna att förskollärarna hade positiva tankar kring den reviderade läroplanen Lpfö 18 och förändringarna kring digital kompetens. Däremot hade informanterna bara läst igenom Lpfö 18 men inte haft tid att fördjupa sig i dess förändringar.

”Jag har bara snabbt läst igenom den och inte haft tid att sätta mig in mer och kan tyvärr inte uttrycka mig just nu om frågan. Men digital kompetens är något som jag anser är viktigt och hoppas att det lyfts på ett sådant sätt att man ska ta tillvara på det i verksamheten.”

(Förskollärare 1)

Vidare beskrivs att det är bra att läroplanen har reviderats i och med att vi lever i ett digitaliserat samhälle samt att barn behöver få lära sig källkritik.

”Jag ser bara positivt på det. Jag tänker att det är jättebra eftersom att vi lever i ett informationssamhälle och barnen kommer använda digitala verktyg i skolan för att söka efter fakta. Därmed tänker jag att vi behöver träna på att arbeta mer med källkritik tillsammans med barnen”.

(Förskollärare 3)

”Jag tänker att det är jättebra för det är ju så som samhället ser ut och är på det sättet som barn kommer lära sig att söka efter information och fakta när de börjar i skolan. Därmed tänker jag att vi behöver träna på att arbeta mer med källkritik med barnen. Till exempel när barn ska börja söka efter olika fakta på internet då behöver dom veta att allt som står inte är sant och det är något att träna på för att få dom att tänka.”

(Förskollärare 7)

I resultatet framkom det även enligt en informant att det finns svårigheter med digitala verktyg.

”Jag tycker att det ibland känns svårt att lära barnen saker eftersom att de ofta redan kan mer än mig.”

(Förskollärare 4)

Två andra informanter beskriver ett liknande resonemang som är att alla pedagoger inte har tillräckligt med kompetens kring digitala verktyg eller delade perspektiv. Det framkommer också att revideringen av Lpfö 18 är relevant i och med digitaliseringen som nämnts tidigare och att det blir mer tydligt vad förskollärarna ska göra med digitala verktyg.

”Jag anser att det är positivt med förändringarna kring digital kompetens då det känns som att en del är rädda för att använda de digitala verktygen som finns då de anser att det inte är viktigt. Men jag tycker att det är viktigt att barnen och vi som arbetar i förskolan följer den utvecklingen som sker i samhället och den digitala världen är stor. Jag känner även att det blir tydligare hur och vad vi ska arbeta med om digitala verktyg.”

(Förskollärare 5)

”Det gäller att vi är duktiga på digitala verktyg vilket vi är till viss del men kanske inte alla pedagoger. Jag tror att på våran avdelning behöver vi till exempel göra Ipad mer tillgängliga för barnen att använda.”

(Förskollärare 6)

Avslutningsvis tar en förskollärare upp att det är en utmaning i yrkesrollen med förändringarna kring digital kompetens.

”Kul och inspirerande det är alltid roligt att utmana sig själv och andra.”

(Förskollärare 2)

Digitala verktyg i relation till undervisning

Analysen av resultatet visar utifrån intervjuvärdens hur förskollärare tror att digitala verktyg kan användas i undervisningen. Där visar det sig bland annat att digitala verktyg kan användas om det finns barn med annat modersmål eller barn med särskilda behov.

”Digitala verktyg är bra att använda om det finns barn med annat modersmål eller barn med särskilda behov”.

(Förskollärare 6)

Vidare belyser en av informanterna att det finns barn i verksamheten som inte har digitala verktyg hemma och därmed kan förskoleverksamheten främja deras lärande och förståelse för verktygen.

”Vissa barn har erfarenhet hemifrån men det finns också barn som inte har verktygen hemma och därmed behöver dom också få möjlighet att lära sig”.

(Förskollärare 1)

Det framkommer även att det behövs ett pedagogiskt syfte med användandet av digitala verktyg och att verktygen kan fånga barns intresse i undervisningen. Det framkommer också att verktygen kan underlätta vid undervisning med en större barngrupp.

”Om man använder verktygen på ett bra sätt kan man fånga barns intresse för uppgifter som de annars tycker är svåra eller tråkiga”.

(Förskollärare 4)

”Jag tror det påverkar barnen positivt om vi använder digitala verktyg med måtta. Med en smartboard kan många barn vara med i undervisningen och alla kan se samtidigt vilket är bra”.

(Förskollärare 3)

En av informanterna beskriver vidare på ett liknande resonemang men med en djupare förklaring. Där framkommer att barns lärande kring digitala verktyg kan påverka deras lärande om flera olika ämnens innehåll.

”Beroende på hur man använder de olika verktygen kan det bli positivt för barns lärande. Den digitala utvecklingen går framåt och barn följer den utvecklingen vilket gör att de behöver kunna navigera sig inom de olika verktygen för att kunna lära sig annat också. Jag tror även att de digitala verktygen kan göra barn mer intresserade av det som dom ska lära sig eftersom verktygen är spännande för dem.”

(Förskollärare 5)

Vidare diskuteras att dagens barn har erfarenheter av digitala verktyg och i undervisningen utgår förskollärarna ifrån syftet att barn ska producera och inte konsumera verktygen.

”Jag tänker att digitala verktyg är barnens tid eftersom att den består av dem och redan vid tidig ålder att de använder telefoner och kan väldigt mycket. Dagens barn är självlärda och kan hämta hem appar själva. När vi arbetar med digitala verktyg utgår vi ifrån syftet att producera och inte att barnen ska konsumera verktygen. Barnen ska själva vara delaktiga i det och alltså skapa något som till exempel att göra egna filmer och böcker. De ska skapa något med verktygen och inte bara spela.”

(Förskollärare 7)

Avslutningsvis tar en informant också upp att barn ska vara producenter och inte bara konsumenter vid användandet av digitala verktyg. Det framkommer även att det är relevant att barn utvecklar en digital kompetens för att lära sig leva i ett digitaliserat samhälle.

”Jag tänker att barn har många digitala verktyg omkring sig och att de behöver utveckla en digital kompetens där de själva kan vara producenter och inte bara konsumenter. Barn behöver bli medvetna om att det finns en människa bakom olika maskiner. Här kan vi i förskolan vara med och utforska tillsammans med exempelvis programmering, etik och källkritik. Vi behöver följa utvecklingen och ge barnen en bra grund att stå på.”

(Förskollärare 2)

Utmaningar med digitala verktyg

Vid analysen av intervjuerna visade det sig att informanterna ser att det finns utmaningar med digitala verktyg i undervisningen.

”Jag ser en ljus framtid men vi behöver få med alla på ”tåget”. Man ska inte vara rädd för att prova nya saker det nog är den största utmaningen.”

(Förskollärare 2)

Vidare tar en av förskollärarna upp att alla inte har samma förhållningssätt kring digitala verktyg och att ekonomin är en utmaning. Källkritik lyfts också som en utmaning och detta beskrivs i citatet nedan.

”Utmaningarna är att alla inte är för digitaliseringen och för att kunna digitalisera krävs det att man har ekonomi för de digitala verktygen. Det kan också till exempel vara att när man visar information på internet att lyfta källkritik och vad det är man visar samt att det finns reklam och det finns mycket på internet som man använder olika plattformar till.”

(Förskollärare 1)

I resultatet framkommer det också att ekonomi och mer personal hade gett fler möjligheter med digitala verktyg i undervisningen. Det nämns även att alla förskolor inte har samma förutsättningar.

”Vi skulle kunna göra mycket med digitala verktyg om vi bara hade bättre ekonomi och mer personal.”

(Förskollärare 4)

”Ja, ekonomin kan bromsa och det tror jag är en utmaning. Framför allt att jag tycker att alla förskolor borde ha samma förutsättningar vilket de inte har.”

(Förskollärare 6)

Utifrån detta resonemang beskrivs också att det skulle vara värdefullt med mer personal för att få ha en mindre barngrupp i användandet av digitala verktyg.

”Utmaningar som jag kan se är att få tiden att sitta ner med en mindre grupp barn för att få ut något värdefullt utav digitala verktyg. Då det ofta är många barn på för få pedagoger.”

(Förskollärare 5)

En informant tar upp att det är en utmaning i förskoleverksamheten med digitala verktyg. Det innebär att förskollärare inte kan lära barn allt men kan ge dem en bra start med digitala verktyg.

”Vi kan inte lära barnen allt från början här på förskolan men de kan börja få en tanke här i verksamheten och sedan när de börjar ta sig in i skolvärlden att verkligen undersöka.”

(Förskollärare 7)

Avslutningsvis tar en förskollärare upp att i och med digitaliseringen krävs det att nätverk fungerar som det ska för att komma åt allting på till exempel dator och Ipad.

”Utmaningar som möjligtvis kan komma att finnas är om allt ska finnas på datorn och Ipad som kräver nätverk är vi ju beroende av det och det är inte alltid att det funkar helt tillfredställande. Om alla får rätt hjälp med de verktyg som finns tror jag att det kommer fungera bra.”

(Förskollärare 3)

Sammanfattning av resultatet

Sammanfattningsvis gav intervjuerna ett resultat som visar att digitala verktyg används i förskolan av både barn och vuxna. Det verktyget som användes mestadels i undervisning var Ipad som kopplas ihop med smartboard, projektor och tv. Genom Ipadens funktioner används flera olika appar för att skapa filmer, spela och komma åt andra plattformar.

Utifrån förskollärares förhållningssätt framkom det att alla informanter har ett positivt förhållningssätt till digitala verktyg i undervisningen. Det lyfts också att i och med att vi lever i ett digitaliserat samhälle är det viktigt att arbeta med verktygen. Det visade sig i svaren från informanterna att trots att de hade ett positivt förhållningssätt har vissa personer ett annat perspektiv kring digitala verktyg. Några svar beskriver också att det kan vara svårt att hantera nya verktyg eller program.

Det framkom även i intervjusvaren att förskollärarna inte hade fördjupat sig i Lpfö 18 och dess förändringar kring digital kompetens. Däremot såg de digital kompetens som relevant att lyfta i och med digitaliseringen i samhället. Där framkom även att barn behöver få lära sig källkritik och att det finns svårigheter med vissa verktyg samt att alla pedagoger inte har ett gemensamt förhållningssätt.

I resultatet visar intervjusvaren hur förskollärare tror att digitala verktyg kan användas i undervisningen. Det är att verktygen kan användas om det finns barn med annat modersmål eller barn med särskilda behov. Även att alla barn inte har verktygen hemma och därmed kan förskoleverksamheten främja deras lärande med verktygen. Det framkom också att digitala verktyg kan fånga barns intresse i undervisningen men behöver användas med ett pedagogiskt syfte. Intervjusvaren visar också att vissa verktyg kan underlätta vid undervisning med en större barngrupp. Det framkommer även att barn ska producera och inte konsumera verktygen i förskolan. Det lyfts också i svaren från informanterna att är relevant att barn utvecklar en digital kompetens för att lära sig leva i ett digitaliserat samhälle.

Vid analysen av resultatet visade det sig att informanterna ser utmaningar med digitala verktyg i undervisningen. Där beskrivs att alla pedagoger behöver ha ett gemensamt förhållningssätt. Det framkommer även att ekonomi och mer personal hade gett fler möjligheter med digitala verktyg. Sedan beskrivs i svaren att barn kan få en grund i förskolan men att förskollärare inte kan lära ut allt och utvecklingen behöver fortsätta sen i skolan. Avslutningsvis tar en informant upp att i och med digitaliseringen krävs det att det finns nätverk som fungerar för att komma åt allting som finns på datorn och Ipad.

DISKUSSION

I detta kapitel redovisas först en resultatdiskussion där resultatet diskuteras i förhållande till tidigare forskning samt teoretisk ram. Därefter kommer en slutsats av studien. Sedan kommer en metoddiskussion om vald metod som ligger tillgrund för undersökningen. Avslutningsvis redogörs för didaktiska konsekvenser utifrån den här studien.

Resultatdiskussion

I resultatdiskussionen diskuteras resultatet i förhållande till tidigare forskning genom studiens frågeställningar. Syftet med studien är att undersöka vad förskollärare har för förhållningssätt kring digitala verktygs inverkan på undervisningen. För att besvara studiens syfte har följande frågeställningar använts:

1. Hur tänker förskollärare kring den reviderade läroplanen Lpfö 18 och förändringarna kring digital kompetens?
2. Hur tror förskollärare att digitala verktyg kan användas i undervisningen?
3. Vilka utmaningar ser förskollärare i samband med digitala verktyg i undervisningen?

Hur tänker förskollärare kring den reviderade läroplanen Lpfö 18 och förändringarna kring digital kompetens?

I resultatet framkom det att Ipad var det digitala verktyget som användes mest av barn och vuxna i förskoleverksamheten. Anledningen till att Ipad är det mest använda verktyget kan bero på variationen av olika användningsområden. Neumann (2018, ss. 239-240) tar upp att barn använder Ipad och olika appar till många aktiviteter som är både underhållande och pedagogiska. Egenskaperna hos en Ipad är intresseväckande för små barn, pekskärmen fångar deras uppmärksamhet och stimulerar fler sinnen genom animeringar och texter samt ljud som visas på Ipaden. Appar involverar barn till att exempel kommunicera, söka information, och spela spel. Därmed kan Ipads främja barns läskunnighet i samband med användande av appar som kräver kommunikation i form av ljud, texter och ikoner samt skapandet av digitala produkter. Dock finns det lite forskning kring Ipad och läskunnighet samt dess effekter för närvarande.

Enligt resultatet hade förskollärarna ett positiv förhållningssätt till att använda digitala verktyg i förskoleverksamheten trots detta framkommer det att alla pedagoger inte har tillräckligt med kompetens för att använda verktygen. Otterborn, Schönborn & Hultén (2018, s.1) tar upp i sin studie att ökande förväntningar på förskollärare att integrera digitala verktyg i aktiviteter i förskoleverksamheten skapar begränsningar om förskollärare saknar tillräckligt med kunskap. Därmed behöver förskollärare tydligare riktlinjer för användandet och få möjligheter till fortbildning inom ämnet digitala verktyg. Utifrån detta resonemang tar Ihmeideh och Al-Maadadi (2018, ss. 66-67) upp att det krävs att förskollärare avsätter tid för att lära sig undervisa och tillämpa digitala verktyg i undervisningen. Förskollärare behöver tänka på att integrera digitala verktyg i undervisningen under hela dagen och inte bara i få aktiviteter. Barn behöver få tillgång till verktygen och använda precis som att analoga verktyg finns tillgängliga i lärmiljön. Dock kräver denna tillämpning att förskollärare har kunskap om konsekvenserna av att använda digitala verktyg med barn.

Det framkom även i resultatet att förskollärarna inte hade fördjupat sig i Lpfö 18 och dess förändringar kring digital kompetens som börjar gälla den 1 Juli 2019. Anledningen kan vara att det ligger för långt fram i tiden för att sätta sig in i dess förändringar. Däremot anser förskollärarna att digital kompetens är relevant att lyfta i och med digitaliseringen i samhället. Bourbour, Vigmo och Pramling Samuelsson (2014, ss. 100-101) tar upp att under de senaste

åren ur ett internationellt perspektiv inom tidig barndomsutbildning har tillämpning och investeringar av IKT ökat med motiveringen att ge barn fler möjligheter ur ett lärande perspektiv. Enligt detta resonemang diskuterar även Ihmeideh och Al-Maadadi (2018, s. 67-66) att en tillämpning av IKT sker i många utbildningssystem, läroplaner och i undervisning med yngre barn. Med dessa policyer krävs även ett system som gör att till exempel förskollärare kan använda IKT i sin undervisning och förmedla dess påverkan och användning. Därmed är fortbildning inom detta ämnesområde nödvändigt när teknikutvecklingen går fort och för att få en kvalitet på undervisningen för att den ska vara ändamålsenlig och effektiv i verksamheten. Det visade sig även utifrån intervjuvärderna att barn behöver få lära sig källkritik och att alla pedagoger inte har ett gemensamt förhållningssätt. Jernes, Alvestad & Sinnerud (2010, s. 116) belyser att forskare tar upp att begreppet digital kompetens innebär att både ha ett kritiskt tänkande och kunskap kring teknik och då även digitala verktyg.

Hur tror förskollärare att digitala verktyg kan användas i undervisningen?

I resultatet visar intervjuvärderna hur förskollärare tror att digitala verktyg kan användas i undervisningen. Det framkom att alla barn inte har verktygen hemma och därmed kan förskoleverksamheten främja deras lärande med verktygen. Lee och Tu (2016, ss. 239-240) tar upp att tidig barndomsutbildning bör fortsätta att tillämpa digital teknik och olika verktyg för att främja barns lärande i undervisning. Därmed behöver nya metoder utvecklas för att verktygen ska kunna användas som effektiva medier och utöka barns möjligheter för lärande. Det kommer gynna alla barn och speciellt barn som inte har tillgång till digitala verktyg hemma. Därför handlar tillämpningen av digitala verktyg även om rättvisa för alla barn i utbildning.

Det framkom också att digitala verktyg kan fånga barns intresse i undervisningen men att verktygen behöver användas på rätt sätt. Palmér (2015, ss. 367-368) redogör för att studier visar att vid användandet av digitala verktyg och oavsett vilket har förskollärare en central roll i att synliggöra lärandet. Förskollärare har ansvar för hur de väljer att integrera verktygen och val av kommunikation påverkar också barns lärande. Enligt forskning har det visat sig vara värdefullt att ha en balans mellan förskollärares vägledning vid användandet av digitala verktyg och barns egna undersökande. Palmér diskuterar vidare att det är positivt att använda öppna frågor som kommunikation samt ifrågasätta och åskådliggöra barns undersökande med digitala verktyg. Därmed är det nödvändigt med vägledning från förskollärare vid användandet av digitala- och analoga verktyg för att stödja samband mellan verktyget och ämnesinnehåll. I resultatet framkommer det även att det är relevant att barn utvecklar en digital kompetens för att lära sig leva i ett digitaliserat samhälle. Forkosh Baruch och Erstad (2018, ss. 378- 380) tar upp att kunna använda och ha kunskap om IKT i dagens samhälle är nödvändigt. Därför behöver barn bland annat lära sig att producera, organisera och söka information med hjälp av digitala verktyg. Det innebär att verktygen behövs för att kunna hantera och engagera sig i information.

Vilka utmaningar ser förskollärare i samband med digitala verktyg i undervisningen?

Utifrån intervjuvärderna visade det sig att informanterna ser utmaningar med digitala verktyg i förskoleverksamheten. Där beskrivs att alla pedagoger behöver ha ett gemensamt förhållningssätt. Otterborn, Schönborn & Hultén (2018, ss. 3-4) tar upp i sin studie att forskning visar att användningen av digitala verktyg har ökat i undervisningen i samband med att tillgängligheten av information- och kommunikationsteknik har blivit mer tillgänglig i för-

skolan. I deras studie lyfts även att forskning visar att förskollärare anser sig vara i behov av mer professionell innehållskunskap om digitala verktyg. Enligt detta resonemang diskuterar Yavuz Konokman och Yanpar Yelken (2016, ss. 2143-2144) vidare att förskollärares negativa attityder blir ett hinder och påverkar deras förmåga att tillämpa digitala verktyg i sin undervisning.

Avslutningsvis framkommer det även i resultatet att barn kan få en grund i förskolan men förskollärare kan inte lära barnen allt. Enligt Skantz Åberg, Lantz-Andresson & Pramling (2014, ss. 1583-1584) är det en utmaning för förskolan att digitala verktyg används alltmer i samband med vårt digitaliserade samhälle. Eftersom att det innebär nya sätt för förskollärare att tillämpa digitala verktyg i sin undervisning. Det lyfts också att i och med digitaliseringen krävs det att det finns ett nätverk som fungerar för att komma åt allting som finns på datorn och Ipad. Forkosh Baruch och Erstad (2018, ss. 378-380) diskuterar att digitaliseringen och då särskilt på grund av mobilteknologin gått fort framåt de senaste åren. Därmed finns det tillgång till internet via bärbara enheter på de flesta platser idag. Vilket gör att både vuxna och barn enkelt kan komma åt information och ladda ner innehåll samt dela det på internet i de flesta miljöer. För barn innebär detta en ny deltagande kultur och ett nytt sätt att lära. Därför behöver vuxna och även förskollärare vara med och leda barn att använda digitaliseringens möjligheter klokt.

Resultat i relation till Foucaults maktbegrepp

I undersökningen har Foucaults maktbegrepp använts som teori ur ett maktperspektiv. Anledningen är att genom detta perspektiv synliggöra makten i relationen mellan digitala verktyg och förskoleverksamheten. Ur ett maktperspektiv kopplas detta till att utifrån digitaliseringen har forskning och politiker bidragit till läroplanens revidering. Vilket innebär att pedagogiken har behövts ändras för att återspegla digitaliseringens inverkan i samhället. En sådan förändring är ett exempel på hur maktstrukturen blir dynamisk. Detta resonemang kan kopplas till Foucaults diskussion om att kunskap ger makt. Nilsson (2008, ss. 84-86) redogör för att kunskap ger makt men aldrig tvärt om och dessa är sammanfogade och finns i alla sociala maktrelationer mellan människor. Därmed är makten dynamisk och innebär att styrkeförhållandena alltid kan förändras.

Resultatet visar i och med revideringen av läroplanen med digitala verktyg i samband med digitaliseringen, har en ny norm skapats i förskoleverksamheten utifrån Foucaults maktperspektiv. Detta innebär att förskollärarna har accepterat att använda digitala verktyg och införa IKT i sin undervisning. Genom att digitala verktyg har införts i förskoleverksamheten har undervisningen förändrats samt dess norm som Foucault beskriver i normens system. Denna norm blir mer framträdande i undervisningen med tiden samt förändras och påverkas av de pedagoger som arbetar på förskolan. Liknande resonemang för Månson (2015, ss. 358-359) att Foucaults perspektiv på makt och normens system, finns i det kollektiva samhället. Denna disciplinära makt är produktiv och innebär att målet med makten är att forma personer som kan utvecklas, användas eller omvandlas.

Utifrån resultatet framkommer det även att normens straffsystem visar sig i förskoleverksamheten genom förskollärarnas förhållningssätt till att tillämpa digitala verktyg i sin undervisning. I intervju svaren visar det sig att alla informanter har ett positivt förhållningssätt kring digitala verktyg men det framkom också att vissa pedagoger ser utmaningar med digitaliseringen. Ett exempel som visar sig i resultatet är att det finns föräldrar som avviker från normen. Det innebär att dom inte vill att deras barn ska använda

digitala verktyg i förskolan och inte förstår syftet. Foucault (2017, ss. 227-228, 233) redogör för att i alla disciplinära system finns det en straffmekanism som till exempel i förskolans verksamhet. Det innebär att detta ständiga straffsystem normaliserar handlingar och det kallas för normens straffsystem.

Enligt resultatet blir den pastorala makten synlig i två perspektiv. Vilka är att styrdokumentet läroplan för förskolan utvecklas i samband med att samhället blir alltmer digitaliserat och att politikerna utifrån forskning formar läroplanen därefter. Digitala verktyg och IKT tillämpas i förskoleverksamheten för att barn ska få möjlighet att utveckla adekvat digital kompetens. Detta ska sedan verkställas av förskollärare och blir det andra perspektivet där dom i sin profession utövar den pastorala makten som även politikerna gör. Nilsson (2008, ss. 146-147) redogör för Foucaults definition av den pastorala makten som i dagens moderna samhälle utövas av bland annat lärare och politiker som är starkt förbundna med välfärdsstaten. Makten innebär att arbeta utifrån sin profession med att styra utifrån ”folkets bästa” vilket blir att fokusera på omsorgen av medlemmarna.

Slutsats

Slutsatsen av denna studie visar att digitaliseringen har fört med sig nya utmaningar i förskoleverksamheten. Definitionen av utmaning i detta sammanhang innebär en insikt av förnyad kompetens hos pedagogerna. Vilket i sin tur kräver att det behövs mer resurser och fortbildning för att detta ska möjliggöras och pedagogerna ska kunna förstå hur digitala verktyg ska kunna användas i undervisning med ett pedagogiskt syfte.

Metoddiskussion

I undersökningen har muntliga intervjuer och datorstödda intervjuer använts för att samla in data. Val av metod som ligger till grund för den här undersökningen har fungerat bra för att besvara studiens syfte. Kvale och Brinkman (2014, ss. 190-191) belyser både fördelar och nackdelar med datorstödda intervjuer. Fördelar är att det sparar tid eftersom att texten är redo för analys fortare än vid muntlig intervju som behöver tid för transkribering. Nackdelar med datorstödda intervjuer är att det till exempel inte finns några fältanteckningar. Det kan även vara svårt att få fram detaljerade svar och beskrivningar på frågorna. I efterhand visade det sig att vissa informanter skrev mindre svar på frågorna vid datorstödda intervjuer, det hade jag som intervjuare kunnat styra mer vid en muntlig intervju.

Semistrukturerade intervjuer med tillhörande intervjuguide har använts i undersökningen. I efterhand upplever jag att fördelarna talar för att semistrukturerade intervjuer hade ett positivt inflytande på resultatet. Eftersom att det vid analysen visade sig att materialet var jämförbart av alla intervjuer oavsett muntlig eller datorstödd intervju. Problematiken med att spela in intervjuerna var att Ipaden och appen diktafon som användes vid intervjun var tvungen att ligga nära oss för att få en kvalité av ljudet och underlätta transkriberingen. Att tänka på till nästa gång för att undvika att störa samtalet är att använda en apparat som inte behöver vara synlig och kroppsligt nära för att spela in ljudet. Trost (2010, s. 75) belyser att det vid inspelning av en intervju kan den apparat som används antingen glömmas bort under samtalet men vid blinkande ljus eller liknande kan den påminna informanten om att det sker en inspelning.

Val av miljö vid intervjuerna kan ha påverkan av trovärdigheten av data i undersökningen. Trots att vi satt instängda i ett rum på förskolorna blev vi under två tillfällen störda av

antingen barn eller vuxna som inte visste att vi satt där. Bättre förberedelser hade kunnat göras vid intervjuerna som till exempel att ha en lapp på dörren ”*samtal pågår*” för att undvika att andra personer skulle störa. Vid alla intervjuer var det periodvis bakgrundsbrus från omgivningen och andra personer utanför rummet. Det upplevdes inte som något problem vid intervjun dock kan jag inte föra informanternas talan förutom det som observerades. Av de tre intervjuer som genomfördes deltog informanterna under hela intervjun. I min forskarroll upplevde jag att det krävdes praktisk övning för att intervjua informanterna på ett professionellt och avslappnat sätt. Min största utmaning var att ta tysta pauser och lyssna samt låta informanten få tänka efter. Enligt Trost (2010, s. 97) är det vanligt att ha en skräck för tystnad med ovana intervjuare. Däremot är det ibland skönt att ha tysta pauser under intervjun för båda parter.

Sammanfattningsvis gick intervjuerna över förväntan och informanterna delade med sig av många intressanta tankar och svar. Utifrån resultatet visade det sig att alla informanter hade ett positivt förhållningssätt till digitala verktyg i undervisningen. En anledningen kan vara att alla informanter hade ett intresse av digitala verktyg och därför valde att delta i studien. Trost (2010, ss. 55, 57) tar upp att vid en intervju ska informanten uppfatta intervjun som ett samtal och därmed känna sig tillräckligt trygg för att berätta om sin vardag. Intervjuaren ska ställa frågor, vara nyfiken och aktivt lyssna. Dessutom samtidigt styra samtalet utefter studiens teoretiska perspektiv och syfte. Avslutningsvis upplevdes intervju som en bra metod däremot till nästa gång kan en pilotstudie göras alternativt en prov intervju som i efterhand kan utvärderas för att få konstruktiv kritik och därmed vara till hjälp för kommande intervjuer i studien.

Didaktiska konsekvenser

I detta avsnitt redovisas slutsatser som dras mellan digitala verktygs inverkan på undervisningen i förskoleverksamheten och didaktiska konsekvenser för förskollärare.

I den här undersökningen visar resultatet att digitaliseringen går framåt och därför kommer det vara värdefullt för barn i förskolan att använda digitala verktyg. För att det ska bli kvalitet på undervisning och främja barns lärande vid användandet av verktygen behöver förskollärare ha kunskap. Enligt resultatet används flera olika digitala verktyg i förskoleverksamheten och att tillämpa verktygen i undervisning börjar normaliseras. Den norm som finns nu i förskoleverksamheten kommer efterhand att ändras genom att digitaliseringen i samhället och dess struktur förändras mer eller mindre med tiden.

Forskning visar ständigt nya resultat och därmed behövs en drivkraft hos förskollärare att ständigt utvecklas i sin profession och ändra samt anpassa verksamheten efter styrdokument. Framtida rekommendationer är att förskollärare håller sig uppdaterade med den senaste forskningen kring digitala verktyg och får möjlighet att ha tillgång till verktygen i verksamheten. Förskollärare behöver också få möjlighet till fortbildning för att få kunskap och utvecklas i sin yrkesroll.

Förskollärare behöver ha ett pedagogiskt syfte samt göra didaktiska val vid användandet av digitala verktyg i förskoleverksamheten. Detta för att genom sin undervisning främja barns lärande och förståelse mellan verktygen och ämnesinnehåll. Samtidigt behövs ett öppet sinne för att lära och prova nya verktyg i undervisningen samt ha en dialog med sina kollegor om ett gemensamt förhållningssätt. Avslutningsvis är alla områden i läroplanen lika viktiga oavsett

förskollelärares egna åsikter. Därför behöver förskollelärare och pedagoger vara professionella och arbeta tillsammans i verksamheten och nyttja ett kollegialt lärande.

REFERENSER

- Bourbour, M., Vigmo, S. & Pramling samuelsson, I. (2014). *Integration of interactive whiteboard in Swedish preschool practices*. Early Child Development and Care, Vol.185, ss. 100-120. doi:10.1080/03004430.2014.908865
- Brinkkjaer, Ulf & Høyen, Marianne (2013). *Vetenskapsteori för lärarstudenter*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Carlsson, Ulla (red.) (2010). *Barn och unga i den digitala mediekulturen*. Göteborg: Nordicom, Göteborgs universitet. Tillgänglig på Internet: <http://www.nordicom.gu.se/sv/publikationer/barn-och-unga-i-den-digitala-mediekulturen>
- Christoffersen, Line & Johannessen, Asbjørn (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Dalen, Monica (2015). *Intervju som metod*. 2., utök. uppl. Malmö: Gleerups utbildning
- Forkosh Brauch, A. & Erstad, O. (2018). *Upbringing in a Digital World: Opportunities and Possibilities*. Technology, Knowledge and Learning, Vol.23(3), ss. 377-390. doi:10.1007/s10758-018-9386-8
- Foucault, Michel (2017). *Övervakning och straff: fängelsets födelse*. Femte översedda och ombrutna upplagan Lund: Arkiv förlag
- Ihmeideh, F. & Al-Maadadi, F. (2018). *Towards Improving Kindergarten Teachers' Practices Regarding the Integration of ICT into Early Years Settings*. The Asia-Pacific Education Researcher, Vol.27(1), ss. 65-78. doi:10.1007/s40299-017-0366-x
- Jernes, M., Alvestad, M. & Sinnerud, M. (2010). "Er det bra, eller?" *Pedagogiske spenningsfelt i møte med digitale verktøy i norske barnehager*. Nordisk barnehageforskning, issn 1890-9167, vol.3(3), ss. 115–131. Tillgänglig på Internet: <https://journals.hioa.no/index.php/nbf/article/view/280/294>
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Sven (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3. [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Lee, L. & Tu, X. (2016). *Digital Media for Low-Income Preschoolers' Effective Science Learning: A Study of ipad Instructions with a Social Development Approach*. Computers in the schools, Vol.33(4), ss. 239-252. doi:10.1080/07380569.2016.1249742
- Lindahl, M. G. & Folkesson, A. M. (2012). *ICT in preschool: friend or foe? The significance of norms in a changing practice*. International Journal of Early Years Education, Vol.20(4), ss. 422-436. doi:10.1080/09669760.2012.743876
- Löfdahl, Annica, Hjalmarsson, Maria & Franzén, Karin (red.) (2014). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Månson, Per (red.) (2015). *Moderna samhällsteorier: traditioner, riktningar, teoretiker*. 9. uppl. Lund: Studentlitteratur

Neumann, Michelle M. (2018). *Using tablets and apps to enhance emergent literacy skills in young children*. School of Education and Professional Studies, Griffith Institute for Educational Research, Griffith University, QLD 4222, Australia. *Early Childhood Research Quarterly*, Vol.42, ss. 239–246. doi:10.1016/j.ecresq.2017.10.006

Nilsen, M. (2014). *Barns aktiviteter med datorplattor i förskolan*. Lic.-avh. Göteborgs universitet. Tillgänglig på internet:
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/37236/1/gupea_2077_37236_1.pdf

Nilsson, Roddy (2008). *Foucault: en introduktion*. Malmö: Égalité

Otterborn, A., Schönborn, K. & Hultén, M. (2018). *Surveying preschool teachers' use of digital tablets: general and technology education related findings*. *International journal of technology and design education*, ss. 1-21. doi:10.1007/s10798-018-9469-9

Palmér, H. (2015). *Using tablet computers in preschool: How does the design of applications influence participation, interaction and dialogues?* *International Journal of Early Years Education*, ss. 365-381. doi:10.1080/09669760.2015.1074553

Skantz Åberg, E., Lantz Andersson, A. & Pramling, N. (2013). *'Once upon a time there was a mouse': children's technology-mediated storytelling in preschool class*. *Early Child Development and Care*, Vol.184(11), ss. 1583-1598. doi:10.1080/03004430.2013.867342

Skolverket [*Elektronisk resurs*]. (2018-11-27). *Reviderad läroplan för förskolan*. Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på Internet:
<https://www.skolverket.se/undervisning/forskolan/laroplan-for-forskolan/reviderad-laroplan-for-forskolan>

Sönnerås, Karin (2017). *Programmering i förskolan: utveckla digital kompetens*. Första upplagan Stockholm: Gothia fortbildning

Trost, Jan (2010). *Kvalitativa intervjuer*. 4., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Yavuz Konokman, G. & Yanpar Yelken, T. (2016). *Preparing Digital Stories through the Inquiry-Based Learning Approach: Its Effect on Prospective Teachers' Resistive Behaviors toward Research and Technology-Based Instruction*. *Educational Sciences: Theory and Practice*, Vol.16(6), ss. 2141-2165. doi:10.12738/estp.2016.6.0410

BILAGOR

11FK75 ht18

Informationsbrev

Bilaga 1

HÖGSKOLAN
I BORÅS

Informationsbrev

2018-11-21

Hej!

Jag heter Daniella Bjälldal och studerar till förskollärare vid Högskolan i Borås, Akademin för bibliotek, information, pedagogik och IT och ska skriva mitt examensarbete.

Syftet med undersökningen är att undersöka hur förskollärare tänker kring digitala verktygs betydelse för förskoleverksamheten. Därmed söker jag efter förskollärare som kan och vill vara med på en intervju. Har du inte möjlighet att vara med på en muntlig intervju kan du delta i en datorstödd intervju. Vilket innebär att du skriver ner dina svar utifrån intervjuguiden och skickar det samt underskriven samtyckesblankett till min epost.

Det är viktigt att ni som förskollärare vet att jag i min undersökning utgår ifrån de forskningsetiska principerna, vilka innebär att:

- Alla uppgifter i undersökningen kommer att behandlas med största varsamhet, så att inga obehöriga kan ta del av dem.
- De uppgifter som framkommit i undersökningen används enbart för denna undersöknings syfte.
- Alla uppgifter kring deltagarna i undersökningen kommer att vara konfidentiella. Fiktiva namn på pedagoger och förskola används så att allas identiteter skyddas.
- Undersökningen är frivillig och det går när som helst att avbryta deltagandet.

Jag hoppas att du har möjlighet att delta och bli intervjuad och är tacksam för att du tar av din tid. Du kan nå mig via

Epost: s*****@student.hb.se

Mobilnummer: 070-*****

Med Vänliga Hälsningar,

Daniella Bjälldal

Förskollärare student vid Högskolan i Borås

HÖGSKOLAN
I BORÅS

Akademien för bibliotek, information, pedagogik och IT.

2018-11-21

Samtycke till insamling och behandling av uppgifter om dig

Som en del av kursen Examensarbete I; Att utforska pedagogiskt arbete vid högskolan i Borås utför jag en studie med syftet att undersöka hur förskollärare tänker kring digitala verktygs betydelse för förskoleverksamheten.

Jag som utför studien skulle vilja att du lämnar vissa uppgifter om dig själv, närmare bestämt röstinspelning vid muntlig intervju eller svar på intervjufrågor vid datorstödd intervju.

Högskolan i Borås är personuppgiftsansvarig för behandlingen, som sker med stöd av artikel 6.1 (a) i dataskyddsförordningen (samtycke).

Uppgifterna kommer att användas av mig samt vara tillgängliga för lärarna på den aktuella kursen och centrala administratörer vid högskolan. Uppgifterna kan dock vara att betrakta som allmänna handlingar som kan komma att lämnas ut i det fall någon begär det i enlighet med offentlighetsprincipen.

Uppgifterna kommer att lagras inom EU/EES eller tredje land som EU-kommissionen beslutat har en skyddsnivå som är adekvat, dvs. tillräckligt hög enligt dataskyddsförordningen. Uppgifterna kommer att raderas när de inte längre är nödvändiga.

Resultatet av studien kommer att sammanställas i oidentifierad form och presenteras så att inga uppgifter kan spåras till dig.

Du bestämmer själv om du vill delta i studien. Det är helt frivilligt att lämna samtycke, och du kan när som helst ta tillbaka ett lämnat samtycke. Dina uppgifter kommer då inte att användas mera. På grund av lagkrav kan högskolan dock vara förhindrade att omedelbart ta bort uppgifterna.

Jag samtycker till att uppgifter om mig samlas in och behandlas enligt ovan.

Underskrift

Namnförtydligande

Ort och datum

HÖGSKOLAN
I BORÅS

Akademien för bibliotek, information, pedagogik och IT.

2018-11-21

Information om behandlingen av personuppgifter

Din personliga integritet är viktig för oss på Högskolan i Borås. Därför är vi angelägna om att all behandling av personuppgifter sker på ett korrekt och säkert sätt i överensstämmelse med gällande lagar och förordningar. Högskolan följer bland annat dataskyddsförordningen, mer känd som GDPR.

Högskolan i Borås är personuppgiftsansvarig för all behandling av personuppgifter inom högskolans verksamhet. Om du har några frågor kring hur dina personuppgifter behandlas kan du läsa mer om hur högskolan behandlar personuppgifter på vår webbplats, <http://www.hb.se/dataskydd>. Du är också välkommen att kontakta ansvarig för den aktuella kursen med frågor.

Dina rättigheter

- Högskolan är öppen med hur vi behandlar dina personuppgifter. Om du vill veta vilka personuppgifter som vi behandlar om dig kan du kostnadsfritt en gång per år begära ett utdrag med information om detta (ett så kallat registerutdrag). För att beställa ett registerutdrag kan du använda blanketten för begäran om registerutdrag på högskolans webbplats, <http://www.hb.se/dataskydd>.

6. I vissa fall kan vi komma att be om samtycke (godkännande) till att behandla dina Personuppgifter. Om du lämnar sådant samtycke kan du när som helst ta tillbaka detta. Vi kommer då inte att fortsätta behandla dina personuppgifter. På grund av lagkrav kan vi dock vara förhindrade att omedelbart radera uppgifterna.

7. Du har rätt att inte bli föremål för automatiserat beslutsfattande, inklusive profilering, dvs. beslut som fattas på teknisk väg utan mänsklig inblandning. Högskolan fattar inte några sådana beslut.
8. Du har rätt att i vissa fall få dina personuppgifter i ett allmänt använt format för att överföra dessa till en annan personuppgiftsansvarig.
9. Du har rätt att få dina personuppgifter ändrade eller kompletterade om de skulle visa sig vara felaktiga eller ofullständiga.
10. Du har rätt att i vissa fall få behandlingen av dina personuppgifter begränsad eller avslutad.
11. Du har rätt att i vissa fall få dina personuppgifter raderade.
12. Du har rätt att klaga på högskolans behandling av dina personuppgifter till Datainspektionen, som är tillsynsmyndighet.

HÖGSKOLAN
I BORÅS

Akademien för bibliotek, information, pedagogik och IT.

2018-11-21

Information om behandlingen av personuppgifter

Kontakta oss

Personuppgiftsansvarig

Högskolan i Borås

501 90 BORÅS

Tel. 033-435 40 00

E-post: registrator@hb.se

Org.nr. 202100-3138

Dataskyddsbud

Åsa Dryselius

E-post: dataskydd@hb.se

Intervjuguide

Vid datorstödd intervju skriv ned svar på bakgrund och ett svar utifrån scenariot hur du skulle gå tillväga samt svara på intervjufrågorna.

Bakgrund

Antal år inom förskolan

Barngrupp (vilken ålder)

”Utgå ifrån scenariot att du får reda på att du ska börja arbeta med en ny kollega om tre månader som är förskollärare. Hur bemöter du din nya kollega som berättar om sitt intresse för digitala verktyg och som vill lyfta detta i verksamhetens arbete och i samband med den reviderade läroplanen Lpfö 18?”

Intervjufrågor

1. Vilka digitala verktyg finns och används i verksamheten?
2. På vilket sätt tror du att digitala verktyg kan påverka barns lärande?
3. Kan du se några skillnader eller likheter i undervisningen med digitala verktyg från och med att du började arbeta fram till idag?
4. Om du fick ändra på något i verksamheten som berör ämnet digitala verktyg vad skulle du då ändra på?
5. Hur tänker du kring den reviderade läroplanen Lpfö 18 och förändringarna kring digital kompetens?
6. Vad har du för egna åsikter kring begreppet digitala verktyg?
7. Vilka för- och nackdelar ser du med digitala verktyg i din undervisning?
8. Om du får avsluta kring detta resonemang, kan du beskriva hur du tror att framtiden kommer att se ut och vilka utmaningar ser du i samband med digitala verktyg i förskoleverksamheten?

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se